

Rendszerváltás a könyvtárakban

Közkönyvtárak a gazdasági információk közvetítésében

*Napjainkban egyre nagyobb igény mutatkozik a gazdasági – üzleti típusú információk iránt. Ehhez jól működő, pontos, naprakész szolgáltatásokat nyújtó intézményekre van szükség. E cikk rövid helyzetértékelést ad, és segítséget kíván nyújtani a hazai közkönyvtári tájékoztatás számára a legjelentősebb, elsősorban nem hagyományos jellegű, business információt közvetítő csatornák számbavételével.**

„A 20. század hajnalán megváltoztak a hatalom és a vagyon elosztásának játékszabályai. A hatalom már nem azoké, akiknek tekintélye vagy magas hivatala van, és a gazdagságot sem mérik olyan kézzelfogható egységekben, mint az arany, a pénz vagy a földtulajdon. Az új mértékegységek sokkal képlekenyebbek és megfoghatatlanabbak, mint az arany, a pénz vagy a föld. Alapjuk az ötletek, a szaktudás és a kommunikáció – egyszóval az INFORMÁCIÓ mindenhatósága.” (László Ervin)

Piacgazdaság – business információk

A hazai piacgazdaság kialakulásával Magyarországon is egyre erősödik a gazdasági információ iránti igény. Információs társadalmunkban minden ember napról napra, egyre gyakrabban kerül kapcsolatba a pénzügyi szférával (bankok, tőzsde, pályázatok stb.). A legtöbb hétköznapi embernek (legalábbis szűkebb környezetére nézve) komoly pénzügyi döntéseket kell hoznia (pl. kölcsönfelvétel, lakásfelújítás), és még jelentősebb a döntéshozatal a kis- és közepes vállalkozások (KKV) esetében (megfelelő referenciával rendelkező üzleti partnerek kiválasztása, befektetési lehetőségek megismerése stb.), hiszen itt nem mindig áll megfelelő információs csatorna a háttérben.

Mindannyian jól tudjuk, hogy az információhoz (beleértve a gazdasági információt is) való hozzájutás minden magyar állampolgár alkotmányos joga, legyen az magánember vagy vállalkozó. A nagyvállalatok, multinacionális cégek, országos szervek esetében ez a probléma fel sem merül, hiszen megfelelő infrastruktúrával rendelkező, jól képzett szakembergárda és információs rendszer áll a menedzsment rendelkezésére. De mit tegyen a bolti eladó, a kéményseprő, a pedagógus, ha gazdasági információra van szüksége? Hová forduljon?

Sokan keresnek fel állami szervezeteket (pl. kamarákat), de ezek egyike sem tud teljes körű információs szolgáltatást adni. Ha az átlagpolgár

„csak” tájékozódni szeretne a napi aktuális gazdasági viszonyokról, és netán még kérdései is felmerülnek ezzel kapcsolatban, időt pazarlóan számtalan helyről kell adatokat begyűjtenie.

A könyvtárak mint a gazdasági információ szolgáltatói

A gazdasági struktúraváltásból adódóan a fiatal magyar demokráciának tehát szüksége van komplex business információt szolgáltató központokra.

Ki adjon helyet ezeknek az információs központoknak? Alapítványok, szakmai egyesületek, szervezetek, a helyi önkormányzatok, a kamarák? Kézenfekvő, hogy ezt a feladatot – megfelelő támogatás és szemléletváltás, kellő szakértelem biztosítása mellett – a könyvtárak lássák el, hiszen a könyvtárak

➤ információs bázisként élnek a köztudatban;

* Minden olyan információkategóriát tárgyalok, amely bármilyen szinten kapcsolatban áll a gazdasági döntésekkel. A manapság oly sokat emlegetett gazdasági, üzleti, vállalkozási, pénzügyi, pénzügyi – egyszóval: business információ rokon jelentésű fogalmakat értek, melyek tartalma élesen nem különíthető el egymástól. Széles fogalmi síkon értelmezem ezeket az információtípusokat, amelyeket lényegében egyforma jelentéstartalmúnak tekintek.

- a már meglévő információvagyon és infrastruktúra, valamint információs szakértelem birtokában minden lehetséges változat közül – a szükséges ráfordításokat is figyelembe véve – a leggazdaságosabban tudják megoldani ezt a kérdést;
- az üzleti információszolgáltatásban a „túlélés” egyik lehetőségét látják.

Természetesen nem a nemzeti könyvtárra vagy a szakkönyvtárakra gondolok, hanem a széles közönséget kiszolgáló, általános közkönyvtárakra, amelyek vidéki városokban gyakran a legfőbb és egyedüli információs központok.*

A nagykönyvtárak szerepére, tevékenységére nem kívánok kitérni, hiszen azok szolgáltatásaikban más eszközrendszert használnak/használhatnak a városi intézményekénél. Dolgozatomban egy átlagos városi könyvtár számára is viszonylag könnyen hozzáférhető és használható információforrásokat tárgyalok.

Külföldi és hazai törekvések

A külföldi információs és gazdasági trendek is azt bizonyítják, hogy az egyetemi, szak- és közkönyvtárak képesek bekapcsolódni a gazdasági-üzleti információs rendszerek vérkeringésébe.

Erre jó példának szolgálhat egyes angol könyvtárak, amelyek egyben kitűnő gazdasági információs központként is működnek [1]. Hosszasan lehetne beszámolni az Európai Közösség, a francia, a német információs tapasztalatokról is [2]. Dániában is figyelemre méltóan szervezett a business információ szolgáltatása [3]. Mindez arra ösztönöz bennünket, hogy a magyarországi könyvtárhálózatban is megvalósítható e speciális szolgáltatás.

A rendszerváltást követően a téma folyamatosan jelen van a hazai szakirodalomban. 1992-ben a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) a Művelődési és Köznevelési Minisztérium (MKM), valamint a British Council anyagi támogatásával Békéscsabán „Business információs rendszerek és szolgáltatások” címmel neves előadók részvételével nyári továbbképző tanfolyamokat szervezett [4].

Az egyetemi könyvtárak, a szakkönyvtárak és a megyei könyvtárak az MKM támogatásával, az MKE kezdeményezésére Vállalkozási Információs Projekt (VIP) néven együttműködési kört alakítottak 1992 végén az üzleti információszolgáltatások rendszerének kimunkálására. A VIP célja, hogy elősegítse a könyvtárak üzleti, vállalkozási információszolgáltatásainak fejlesztését [5], és „hogy a vállalkozási információ területén érdekelt szervezetekkel kooperálva a magyar népgazdaság szereplőinek tevékenységét elősegítő információs

szolgáltatásokat hoz létre és működtet” [6]. A Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem Központi Könyvtárának (BKE KK) vezetésével az információszolgáltató szervezeteket feltáró hajlékonylemez adatbázis készült, amelyet valamennyi egyetemi és megyei könyvtárhoz eljuttattak. Lépéseket tettek egy szakmai képzési projekt elindításáért is, előkészítésével a Berzsényi Dániel és a Bessenyei György Tanárképző Főiskolát bízták meg.

A VIP közelmúltbeli tevékenységéről nem találtam hírt a szaksajtóban. A VIP záródolgozatai egyébként megtekinthetők a Magyar Elektronikus Könyvtárban (MEK) a <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/tarsad/konyvtar/vezetes/vip> címen.

Ugyancsak 1992-ben rendezték meg az UNDP/UNESCO projekt keretében a KKV-INFO '92 című nemzetközi szemináriumot, melynek házigazdája az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (OMIKK) volt. Az előadás-sorozat a piacgazdaságnak megfelelő hazai információs struktúra fejlesztése érdekében szerveződött, célját az illetékes szervek összehangolt munkájának megteremtésében, és a vonatkozó külföldi tapasztalatok megismerésében, hasznosításában jelölték meg. A *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás* 1993. júniusi számát e kérdéskörnek szentelte [7].

1993-ban a felsőoktatási könyvtárügy fejlesztésének érdekében a következőket fogalmazták meg: „A könyvtárakat szisztematikusan fel kell készíteni a hallgatók-oktatók kiszolgálása mellett a környező társadalmi, s főként gazdasági környezet információigényének rendszeres bevételét is jelentő kielégítésére” [8].

Napjaink hazai, gyakorlati kezdeményezései közül a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár vállalkozói információs szolgáltatását emelem ki, amely nagy érdeklődésnek örvend. A központ tevékenységéről, gyűjteményéről a <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/tarsad/konyvtar/vezetes/vip/maliszka.hun> címen olvashatunk bővebben.

A nagykönyvtárak (egyetemi, szak- és megyei) együttműködése tehát megoldódni látszik. Sajnálatos módon a közkönyvtárakról egyelőre mindenki megfeledkezni látszik, pedig mint a legáltalánosabban ismert és használt, információt sugárzó intézménynek szerepet kell vállalniuk a gazdasági élet élénkülésével jelentkező információhiány kielégítésében, business információs központok létrehozásával.

* Kisebbségi településeken (falvak, községek) – könyvtárak hiányában – az ún. teleházak lehetnének a gazdasági információ közvetítésének bázisai.

Lényegében ezt támasztja alá az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjának (OSZK KMK) 1996 tavaszán végzett felmérése is, melynek eredménye szerint az olvasók egyre több információt igényelnek a könyvtáraktól jogi és hozzá kapcsolódó gazdasági témakörökben, és szeretnék az ezzel kapcsolatos szolgáltatások fejlesztését [9]. A használati elvárások tehát átstrukturálódtak, melyeknek a magyarországi közkönyvtárak csak részben tudnak megfelelni.

Ebben a helyzetben a közkönyvtáraknak tehát szükségük lenne egy, a legfontosabb tájékoztatói forrásokat megjelölő listára. A közkönyvtárak számára – tudomásom szerint – igazán jól használható gyűjteményépítési javaslat még nem készült, amely fogódzót nyújthat e speciális szaktájékoztatás működtetéséhez.

A szakirodalomban számos segédlet jelent meg, ezek azonban vagy egy szűk kérdéskört (általában a legtöbbször keresett céginformációt) tárgyalnak, vagy külföldi információforrásokat vesznek sorra [10]. Ennek oka nem a szerzők felkészületlensége, hanem a nagykönyvtárak másfajta igénye és lehetősége az adott kérdéskörben.

A gazdasági információszolgáltatás tényezői

Dolgozatom célja a figyelem felkeltése, és egy olyan állománygyarapítási stratégia összeállítása e probléma megoldására, amely a polcra bármikor leemelhető, bárki számára, bármikor elérhető, megszerezhető dokumentumokat szolgáltat.

Hogyan valósítható meg ez a speciális információszolgáltatás, azaz a business információk elérése a gyakorlatban? Milyen kiadványokat, szolgáltatásokat találjon itt az érdeklődő?

Dokumentumok

A dokumentumok tekintetében a következő felsorolásokat, táblázatokat gyarapítási segédletként ajánlom a tevékenységre nyitott intézmények számára. Részletesebben a nem hagyományos dokumentumokkal foglalkozom, hiszen az elektronikus információhordozók növekedésével ezek felkutatása jelenti a legnehezebb feladatot.

A gyűjtemény három fő csoportját különíthetjük el:

Hagyományos, papíralapú kiadványok

A legtöbb közkönyvtár állományában már szerepelnek az általános (ismeretterjesztő vagy tudományos igényű), áttekintő jellegű közgazdaságtani,

statisztikai, marketing, menedzsment stb. témájú könyvek, valamint a hatályos törvények, rendeletek gyűjteményei:

- *Magyar Közlöny* (és egyes ágazati közlönyök)
- *Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye*
- *Törvények, rendeletek hivatalos gyűjteménye*
- *Magyar Törvénytár* stb.

egyéb kiadványok:

- *Heti Csődértesítő*
- *Közbeszerzési Értesítő*
- *Pályázati Figyelő*
- *Cég és Jog* stb.

és a helyi önkormányzati rendeletek. A naprakész tájékoztatás nélkülözhetetlen eszköze a gazdasági sajtó:

- *Heti Világgazdaság (HVG)*
- *Napi Gazdaság*
- *Heti Gazdaság*
- *Figyelő*
- az *Üzleti7* stb. számai.

Többször ezek a dokumentumok is megtalálhatóak egy általános gyűjtőkörű közkönyvtárban.

Elengedhetetlen az esetenként ingyenesen hozzáférhető céginformációs kiadványok** kézbe adása is, hiszen a cégszolgálatok iránt mutatkozik a legnagyobb igény. Ezek a dokumentumok általában évenként jelennek meg (1. táblázat).***

A helyi elvárásokhoz igazodva szükséges területi kiadványok gyűjtése is (pl. helyi „kisokosok”, reklámújságok, szórólapok).

CD-ROM-ok

A második dokumentumcsoport a papíralapú kötetek CD-ROM-változatai. (Néhány adatbázist floppy is forgalmaznak, de ezek csekély száma és jelentősége miatt ismertetésükről eltekintek.) A gazdasági információszolgáltatás területén ide tartoznak a jogszabálygyűjtemények (2. táblázat), cégszolgabázisok (3. táblázat), valamint egyéb kiadványok (pl. sajtótermékek: HVG, Magyar Hírlap stb. teljes szövege CD-ROM-kiadásai).

* A mellékelt táblázatokat önálló adatgyűjtéssel, az adatbázis-építők válaszadása alapján (kérdőív, e-mail) készítettem 1999 októberében. Ha megkeresésemre nem válaszoltak, és a szükséges adatokhoz nem tudtam hozzájutni, a hiányt „n.a.” rövidítéssel jelöltem.

** Reményeim szerint a <http://ktud22.elte.hu/ceginfo> címen folyamatosan bővülő, a hazai céginformációs szolgáltatásokat áttekintő táblázatot találhat majd a 2000. év második felétől a tisztelt olvasó.

*** A táblázatok az 1999. októberi állapotot tükrözik.

1. táblázat

A legfontosabb hagyományos, papíralapú, kötetben megjelenő céginformációs kiadványok

Kiadvány neve	Kiadó	Ár (áfa nélkül)
Arany Oldalak (szakmai telefonkönyv, regionális kiadások)	Magyar Telefonkönyvkiadó Kft.	pl. Budapesti Arany Oldalak: 1920 Ft Matáv-előfizetőknek ingyenes
Átfogó beszerzési kézikönyv (országos)	Hoppenstedt Bonnier és Társa Kft.	hirdetőknek ingyenes
Az ipar gazdálkodó szervezeteinek névjegyzéke (országos)	Gazdasági Minisztérium	4500 Ft (árával)
A belkereskedelem gazdálkodó szervezeteinek névjegyzéke (országos)	Gazdasági Minisztérium	4500 Ft (árával)
Cégreferens kézikönyv (országos)	Longwood Kft.	12 880 Ft (árával)
Építőipar gazdálkodó szervezeteinek név- és címjegyzéke (országos)	Gazdasági Minisztérium	4000 Ft (árával)
Faxtár (országos)	Magyar Telefonkönyvkiadó Kft.	2880 Ft
GTE Yellow Pages (regionális kiadványok)	GTE Yellow Pages Publishing Hungary Kft.	ingyenes
Almanach-Ipar, kereskedelem, szolgáltatás 2000 (országos)	Compalmanach Kft.	12 000 Ft
Licit (országos)	Licit Hungária Kft.	n.a.
Magyar cégek (országos)	Dun&Bradstreet Hungária Kft.	15 000 Ft
Magyar gazdasági cégekatalógus (országos)	Kompass Hungária Kft.	17 900 Ft
Magyarország nagy- és középvállalatai (országos és regionális kiadások is)	Hoppenstedt Bonnier és Társa Kft.	15 900 Ft
Magyarország üzleti telefonkönyve (országos)	Magyar Telefonkönyvkiadó Kft.	4800 Ft
Magyarországi vállalatok katalógusa (országos)	Intermarkpress 2000	n.a.
Országos cégmutató céginformációs adattár (országos)	Magyar Gazdasági Cégmutató Társaság	n.a.
Országos Szaknévsor (országos és regionális kiadások is)	HTD Kft.	ingyenes
Regionális üzleti telefonkönyv (Budapest és regionális kiadások)	GTE Yellow Pages Publishing Kft.	770 Ft
Szolgáltatást végző gazdálkodó szervezetek név- és címjegyzéke (országos)	Gazdasági Minisztérium	4000 Ft (árával)

2. táblázat

Jogszabálygyűjtemények

Név	Kiadó	Update	Ár (áfa nélkül)
CD-Jogász	Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft.	havonta	3000 Ft/hó
CompLex CD Jogtár	KJK-Kerszöv Üzleti Kiadó Kft.	havonta	4350 Ft/hó belépés: 7800 Ft
Törvénytár	Opten Kft.	havonta	2000 Ft/hó

3. táblázat

Országos cégbázisok

Név	Kiadó	Megjelenés	Ár (áfa nélkül)
Almanach 2000 CD cégbázis	Compalmanach Kft.	félévente	48 000 Ft/év
Cég-Kód-Tár	Központi Statisztikai Hivatal	negyedévente	18 000 Ft/év regisztrációs díj: 4000 Ft
Cégtár 2000	Opten Kft.	havonta	n.a.
Figyelő Top 200	VNU Budapest Lapkiadó Rt.	évente	12 000 Ft/év
Complex CD Céghírek	KJK-Kerszöv Üzleti Kiadó Kft.	havonta	4650 Ft/hó belépési díj: 7800 Ft
Compalmanach cégjegyzék CD	Compalmanach Kft.	évente	light: 9000 Ft/év business: 15 000 Ft/év professional: 32 000 Ft/év
Kompass Hungária CD	Kompass Hungária Kft.	negyedévente	17 900–88 000 Ft update: 7000 Ft/negyedév
Magyar cégek 1999 marketing CD	Dun&Bradstreet Hungária Kft.	félévente	19 000–69 000 Ft/év
Magyarország nagy- és közép-vállalati CD könyv	Hoppenstedt Bonnier és Társa Kft.	félévente	15 900 Ft/év
Magyarország nagy- és közép-vállalati marketing CD-ROM	Hoppenstedt Bonnier és Társa Kft.	félévente	130 000 Ft/év, mely online hozzáférést is tartalmaz
Magyarország üzleti telefonkönyve	Magyar Telefonkönyvkiadó Kft.	évente	4800 Ft/év

Üzleti információk a világhálón

Az üzleti információs szolgáltató központból nem hiányozhat az internetkapcsolattal rendelkező számítógép sem. A gazdasági információk többsége már fellelhető a világhálón is (4–12. táblázat).

A 11. táblázatnál az adatbázisok használati díjainak közlésétől a saját építésű adatbázisok és az OCCR-szolgáltatások esetén is eltekintettem, mivel az egyes társaságok eltérő alapdíjakat, ezenfelül a megrendelő egyéni kívánságaitól (céginformáció adattartamától) függő pluszkiadásokat is felszámítanak, valamint különböző kedvezményrendszereket is kialakítottak. A pontos árakról részletes információ a cégek honlapjain található.

A jobb anyagi helyzetben lévő könyvtárak a Dialog (<http://www.dialog.com>) világméretű információs cég CD-ROM vagy online szolgáltatásait is bekapcsolhatják a tájékoztatásba, amely több tucat, a témához kapcsolódó teljes szövegű adatbázist kínál, pl.:

- Kompass Western Europe,
- Business Wire,
- Business & Industry,
- Business Week.

Egy másik nagyműtű vállalkozás, a SwetsScan adatbázisait sem hagyhatom ki a felsorolásból. A cég internetes honlapjáról (<http://www.swetsnet.nl>) vagy <http://www.swetsnet.com>) térítés ellenében mintegy 15 000, ebből több száz üzleti vonatkozású

sú folyóirat cikkei között kereshetünk. Háromféle lekérdezésre van mód: tartalomjegyzék, tartalmi kivonat és teljes szöveg. Lehetőség van a „nyilvános” folyóiratok teljes szövegű változatának ingyenes megtekintésére is, pl.:

- *Business Process Management Journal*,
- *European Business Review*,
- *Journal of Business and Industrial Marketing*,
- *Empirical Economics*,
- *International Journal of Social Economics*,
- *Journal of Population Economics*.

Tágabb értelemben természetesen a tematikus rendszerű internetes keresők (pl. HUDIR – <http://www.hudir.hu>) is a gazdasági tájékoztatás szolgálatába állíthatók, melyek elérését ugyancsak nem ismertetem, hiszen reményeim szerint ezeket az eszközöket a magyar könyvtáros társadalom naponta használja. Megemlíteném még a Neumann-ház (<http://www.neumann-haz.hu>) és a már érintett MEK (<http://www.mek.iif.hu>) állománya is, ahol ugyancsak fellelhető csekély számú, a gazdasági információs szolgáltatásban használható dokumentum.

Nem kerülhetők ki az EU-val kapcsolatos szolgáltatások sem, ezért célszerű felvenni a kapcsolatot az Európai Unió hazai Információs Központjával is. Az európai uniós online adatbázisokról az *Agrárkönyvtári Hírvilág* 1999. évi 2. számából tájékozódhatunk (12. táblázat) [11].

4. táblázat

Tőzsdei információk

Név	URL
Budapesti Árutőzsde	http://www.bce-bat.com
Budapesti Értéktőzsde	http://www.bet.hu
Eco.hu	http://www.eco.hu
Econews	http://www.econews.hu
Első internet bróker	http://www.eib.hu
Fornax Tőzsdei Információs Rendszer	http://www.fornax.hu
Kapitalista Web Site	http://www.nexus.hu/bszocs
Magyar Elektronikus Tőzsde Internet Hírügynökség	http://www.metpress.hu
OTC-online	http://www.otc.hu
Portfolio online gazdasági újság	http://www.portfolio.hu
Procent	http://www.procent.hu
Tőzsdefórum	http://www.tozsdeforum.hu

5. táblázat

Internetes gazdasági lapok

Név	URL
Access Hungary	http://www.access-hungary.hu
Adó- és gazdasági folyóirat	http://www.adonet.hu
A Munkaadó Lapja	http://www.cegnet.hu/munkaado
Bank és Tőzsde	http://www.bankestozsde.hu
Budapesti Gazdaság	http://www.buk.hu/buk_havi
Business Online	http://www.bonline.hu vagy http://www.prim.hu/business
Cash Flow	http://www.cashflow.hu
Cégnet	http://www.cegnet.hu
Cégvezetés	http://www.cegnet.hu/cv
Elender Online	http://www.eol.hu
Figyelő	http://www.figyelo.hu
Gazdasági Értesítő	http://www.cegnet.hu/ge
Heti Csődértesítő	http://www.cegnet.hu/heco
Heti Világgazdaság	http://www.hvg.hu
Index	http://www.tozsde.index.hu
Internetto	http://www.eco.internetto.hu
Iparjogvédelmi Szemle	http://www.hpo.hu/ipsz.html
Kamarai Szemle	http://www.bkik.hu
Kovács	http://korny10.bke.hu/kovasz
Közbeszerzési Értesítő	http://www.kozbeszerzes.hu/ertesito
Közgazdasági Szemle	http://www.sztaki.hu/providers/kszemle
Magyar Távirati Iroda	http://www.mti.hu/eco
MTI-ECO Gazdasági és Üzleti Hírszolgálat	http://www.mtieco.hu
Napi Gazdaság	http://www.napi.hu
Népszabadság	http://www.nepszabadsag.hu
Origo	http://www.origo.hu/gazdasag
Sansz – Pályázati Figyelő	http://www.lib.klte.hu/klte/students/sansz/sujsag.htm
Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő	http://www.hpo.hu/szkv_uj.html
Társadalom és Gazdaság Közép- és Kelet-Európában	http://www.lib.bke.hu/gt
Világgazdaság	http://www.vilaggazdasag.hu

6. táblázat

Állami szervezetek a világhálón

Név	URL
Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal	http://www.apeh.hu
Állami Biztosítás Felügyelet	http://www.abif.hu
Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet	http://www.aptf.gov.hu
Állami Pénztárfelügyelet	http://www.apf.hu
Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.	http://www.apvrt.hu
Állami Számvevőszék	http://www.asz.gov.hu
Befektetési Alapkezelők Magyarországi Szövetsége	http://www.bamosz.hu
Magyar Exporthitel Biztosító Rt.	http://www.mehib.hu
Központi Statisztikai Hivatal	http://www.ksh.hu
Magyar Államkincstár Államadósság Kezelő Központ	http://www.akk.hu
Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Kht.	http://www.itd.hu
Magyar Biztosítók Szövetsége	http://www.mabisz.hu
Magyar Köztársaság Pénzügyminisztérium	http://www.meh.hu/pm/defhu.htm
Magyar Nemzeti Bank	http://www.mnb.hu
Magyar Szabadalmi Hivatal	http://www.hpo.hu
Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány	http://www.mva.hu
Vám- és Pénzügyőrség	http://www.vam.hu

7. táblázat

Általános gazdasági információ

Név	URL
Business Web Hungary	http://www.businessweb.hu
Gazdasági és vámoldalak	http://www.glug.8m.com/lapok/vam.htm
GKI Gazdasági Kutató Rt.	http://www.gki.hu
Gyáriparosok Országos Szövetsége	http://www.mgyosz.hu vagy http://www.hungary.net/gyosz
Internet Kereskedelmi Szövetség	http://www.iksz.offers.hu
Kapu	http://www.kapu.hu
Kopint-Datorg Rt.	http://www.kopint-datorg.hu
Magyarországi Pénztárak Adatbázisa	http://www.penztar.info.hu
Pénztárak Adatbázisa	http://www.guards.hu/penztar
Tradeweb	http://www.tradeweb.hu
Webbusiness internetes üzleti információs adatbank	http://webbusiness.webtime.net

8. táblázat
Hazai bankok a világhálón

Név	URL
ABN-AMRO Bank Rt.	http://www.abnamro.hu
Általános Értékforgalmi Bank Rt.	http://www.gbt.hu
Budapest Bank Rt.	http://www.bbrt.hu
CIB Bank Rt.	http://www.cib.hu
Citibank Rt.	http://www.citibank.hu vagy http://www.citibank.com/hungary
Creditanstalt Nonstopbank	http://www.nonstopbank.hu
Daewoo Bank Rt.	http://www.daewoobank.hu
Erste Bank Rt.	http://www.erstebank.hu
Inter-Európa Bank Rt.	http://www.ieb.hu
Kereskedelmi és Hitelbank Rt.	http://www.khb.hu
Konzumbank Rt.	http://www.konzumbank.hu
Magyar Fejlesztési Bank Rt.	http://www.mfb.hu
Magyar Nemzeti Bank	http://www.mnb.hu
OTP Bank Rt.	http://www.otpbank.hu
Postabank és Takarékpénztár Rt.	http://www.postabank.hu
Raiffeisen Bank Rt.	http://www.raiffeisen.hu

9. táblázat
Külföldi gazdasági információk

Név	URL
CAROL – Company Annual Reports Online	http://home.sprintmail.com/~debflanagan/index.html
CNBC	http://www.cnbceurope.com
Dow Jones Business Directory	http://www.businessdirectory.dowjones.hu
Dow Jones Business Directory	http://bd.dowjones.com
dowjones.com from the publishers of The Wall Street Journal	http://www.dowjones.com
European Association for Decision Making	http://www.eadm.org
Financial Times	http://www.ft.com
Hoover's Online	http://hoovers.com vagy http://hoovers.co.uk
Industrial Register	http://101industrial.com/index.htm
Institut Kommerčeskoj Inženerii	http://www.fe.msk.ru/infomarket/ewelcome
London Stock Exchange	http://www.londonstockex.co.uk
NYSE The New York Stock Exchange	http://www.nyse.com
The Internationalist	http://www.internationalist.com/business
Thomas Register of American Manufacturers	http://www2.thomasregister.com/index.cgi
Universal Currency Converter	http://www.xe.net/currency
VERIO	http://home.verio.com/ncal

10. táblázat
Jogszabálygyűjtemények

Név	URL	Megjegyzés
CompLex	http://www.kerszov.hu	ingyenes
Jurix jogszabálygyűjtemény	http://www.spider.spiderweb.hu/jurix	ingyenes
Kis magyar törvénytár	http://www.sztaki.hu/providers/torvenytar	ingyenes, aktualizálva: 1996. május 31-ig
Magyar Hivatalos Közlönykiadó	http://www.mhk.hu	update: 3 naponként, 0,04 Ft/karakter
Magyar Törvénytár	http://infohaz.euroweb.hu/torv/torveny	2200 Ft+áfa/hó

11. táblázat

Interneten elérhető céginformációs adatbázisok

URL	Az adatbázis építője	Hozzáférés	IM*
http://www.compnet.hu	Compalmanach Kft.	ingyenes	nem
http://www.creditreform.hu	Creditreform-Interinfo Kft.	térítéses	igen
http://www.deltasoft.hu	Deltasoft Kft.	ingyenes	nem
http://www.yellowpages.hu	Első Magyar Internet Szaknévsor Kft.	ingyenes	nem
http://infohaz.euroweb.hu/ceg/cegjegyz.htm	Euroweb Rt. MTA SZTAKI	térítéses	igen
http://www.gte-yellow-pages.hu	GTE Yellow Pages Publishing Hungary Kft.	ingyenes	nem
http://www.hungarianbusinessinfo.hu	HBI-AMIS Kft.	ingyenes	nem
http://www.hoppbonn.hu	Hoppenstedt Bonnier és Társa Kft.	térítéses és ingyenes	nem
http://www.businessweb.hu	IMS Kft.	ingyenes	nem
http://www.kerszov.hu vagy http://www.kjk.hu	KJK-Kerszöv Üzleti Kiadó Kft.	térítéses	igen
http://www.kompass.hu	Kompass Hungária Kft.	térítéses	nem
http://www.cegmutato.hu	Magyar Cégműtató Gazdasági Társaság	ingyenes	igen
http://www.mtt.hu	Magyar Telefonkönyvkiadó Kft.	ingyenes	nem
http://www.microsec.hu	Microsec Kft.	térítéses	igen
http://www.hungary-business.com vagy http://www.offers.hu	Offers Kft.	ingyenes	nem
http://www.opten.hu	Opten Kft.	térítéses	igen
http://webbusiness.webtime.net	Web Time Kft.	ingyenes	nem
http://www2.datanet.hu/sql/compinfo	Webűjság	ingyenes	nem
http://www.yellowweb.hu (céghonlaptár)	Yellowweb Hungary Kft.	ingyenes	nem

* Az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs Szolgálat (OCCR) online céginformációs szolgáltatást értékesít franchise rendszerben, partnerein keresztül.

12. táblázat

Európai Unió jogi-üzleti adatbázisok*

Név	URL	Hozzáférés
Adam	http://europa.eu.int/adam/start	ingyenes
Celex	http://europa.eu.int/celex	térítéses
Eiroonline	http://www.eiro.eurofound.ie/cgi-bin/fx?DB=freetext	ingyenes
Eudor	http://www.eudor.com	0,30 ECU/oldal
Eureka	http://eureka.be	ingyenes
Európa Szerver	http://www.euoinfo.hu	ingyenes (magyar nyelvű)
Európa Unió Szerver	http://www.europa.eu.int	ingyenes
Föderatenbank	http://www.eurofunds.at	ingyenes
Mad	http://www.mkaccd.db.eu.int	ingyenes
Scad (Info 92)	http://europa.eu.int/comm/sg/scadplus	ingyenes
Sigl	http://sigl.cec.eu.int	ingyenes

* A táblázat Román Zoltán munkája alapján készült (Az EU adatbázisok és elérésük. = Agrárkönyvtári Hírvilág, 6. köt. 3. sz. 1999. p. 4–8.).

A szolgáltatás tényleges helye a könyvtárban

Célszerű megoldásnak tűnik a témával kapcsolatos szakirodalmat és tájékoztató eszközöket a törzsgyűjteménytől elkülönítve tárolni, akár kialakítva egy „gazdasági információs sarkot” (pl. a közhasznú információs pultokhoz hasonlóan) a könyvtárban. Ez a hely – ideális esetben – a bejárat közelében helyezkedjen el, hiszen nem szerencsés, ha az egy-két adatért betérő olvasót végigsétáltatjuk az egész épületen. A szolgáltatásnak éppen az a célja, hogy gyorsan, minél több aktuális információt nyújtson.

Személyi feltételek

A használó az információk jellegéből adódóan elsősorban a tényadatokat, az ún. faktografikus információkat igényli, ezért a gazdasági tájékoztatás működtetése elképzelhetetlen jól képzett, nagyfokú problémamegoldó képességgel bíró szakembergárda nélkül.

Optimális állapot akkor következne be, ha a szolgáltatást pénzügyi vagy gazdasági végzettségű könyvtáros-informatikus tartaná kézben. A szakmának ehhez forradalmi változáson kell keresztülmennie, hiszen a könyvtárosokból fokozatosan információs ügynökök, brókerek válnak, akik vadásznak és lecsapnak minden információra, miközben versenyt futnak az idővel. Remélem, hogy a könyvtárosképző intézmények is felismerik az ilyen jellegű igényeket, és tanterveikbe beépítik a gazdasági információs rendszerek oktatását.

Kikerülhetetlen, hogy minden könyvtáros rendelkezzen megfelelő számítástechnikai ismerettel. Alapkövetelményként be kellene vezetni pl. az Európai Számítógép-használói Jogosítvány (European Computer Driving Licence = ECDL) megszerzésére irányuló vizsgák sikeres teljesítését. Ennek érdekében érdemes lenne felvenni a kapcsolatot a Neumann János Számítógép-tudományi Társasággal (NJSZT).

Fontos tényező, hogy rendszeres továbbképzések szervezésével a közkönyvtárosok is megfelelő szintű gazdasági ismeretekre tegyenek szert.

Elengedhetetlen a gazdasági jellegű közigazgatás segítségnyújtása e vállalkozás megvalósításához. Szükséges a Gazdasági Minisztérium (GM), a kamarák, vállalkozói központok (VK), az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH), a bankok stb. támogatása. E szervek segítségével akár rendszeres fogadóórákat, előadásokat is lehetne tartani, ahol az adott szakterület szakemberei (hitelügyek, vám, jog, tőzsde stb.) válaszolnának a felmerülő kérdésekre. (Erre már találhatunk követendő példát néhány könyvtárban.) Az együtt-

működés keretében szórólapok, tájékoztató füzetek, brosrák is elhelyezhetők a könyvtárban.

A finanszírozásról

Köztudomású a közkönyvtárakat fenntartó önkormányzatok rossz anyagi helyzete. Sok településen még a könyvtári alapfeladatok ellátásához szükséges pénzügyi keret biztosítása is gondot okoz. Azonban nem biztos, hogy e speciális információszolgáltatás forráshiányt eredményezne, hiszen

- elismerem, hogy a dokumentumok beszerzése, a szolgáltatás infrastruktúrájának megteremtése többletköltségekkel járna, de ezeket a szolgáltatásokat fizetőképes felhasználók vennék igénybe, térítés ellenében. A piacgazdaságban a kereslet mindenképpen biztosított;
- magánemberekkel, kisebb cégekkel megállapodásokat is köthetne a könyvtár, hogy pl. havi díj fejében korlátlan használatot, tájékoztatói lehetőséget biztosítsa a gyűjteményben. A bevételből a könyvtár folyamatosan fejleszthetné és karbantarthatná gazdasági információs központját, lehetőség szerint pedig finanszírozhatná nonprofit részlegeinek kiadásait is;
- beruházási költségkímélő tényező, hogy a könyvtárak többsége már rendelkezik alapvető gazdasági szakirodalmmal, jogszabálygyűjteményekkel, üzleti életről kapcsolatos folyóiratokkal, statisztikai kiadványokkal (évkönyvek, jegyzékek stb.). Kedvező lehetőség az is, hogy az interneten számos szolgáltatás térítésmentesen is igénybe vehető, és néhány céginformációs kötetet ingyenesen is terjesztenek. Rendszerezéssel, tudatos gyűjtőmunkával és folyamatos, tendenciózus bővítéssel tehát egy jól használható, általános gazdasági információs gyűjtemény építhető;
- pályázatokon kisebb-nagyobb összegek nyerhetők;
- egyéb bevételi források is szóba jöhetnek (pl. térítési díj ellenében szövegszerkesztést és nyomtatást, esetleg faxok fogadását és küldését is elvállalhatjuk).

Jó lenne, ha a jövőben a kormányzat, illetve a szakminisztériumok nemcsak felismernék a gazdasági információs központok jelentőségét, hanem működésüket, valamint üzleti információs hálózataik kialakítását egységes elvek kidolgozásával és bevezetésével, valamint az említett pályázatokkal is ösztönöznék. A pályázatok segítséget nyújthatnának az egységes rendszer, a törzsszállomány összetételének kialakításában, a finanszírozás, a működtetés kérdésében.

Nem kerülhető ki a fenntartó önkormányzat erkölcsi és anyagi támogatásának számbavétele

sem. Ezt rendszerint könnyebb kiharcolni akkor, ha a képviselő-testület többsége vállalkozó, nehezebb, ha más terület szakembereiből áll.

Összegzés

Igyekeztem röviden megfogalmazni, hogyan lehetne átalakítani, alkalmassá tenni a magyarországi közkönyvtári hálózatot a harmadik évezred küszöbén már sürgető feladatként jelentkező gazdasági információs kihívások kezelésére. Nem az egyetlen lehetséges megoldást sugallom, gondolatébresztőnek és tájékoztatói segédletnek számom ezt a cikket.

A feladat tehát nem lehetetlen, szükségessége nem kérdéses. Remélem, sikerült felhívnom a figyelmet arra, hogy a korrekt, naprakész gazdasági információ áramlásának fontos bázisai lehetnek a közkönyvtárak. Ha felismerjük a könyvtárakban rejlő lehetőségeket, és alkalmassá tesszük változó világunk gazdasági információs igényeinek kielégítésére, ezzel is bizonyítjuk mindig megújulni képes szakmánk elismertségét és tekintélyét.

Irodalom

- [1] LOWE, Michael: A vállalalkozási információk kora. = TMT, 40. köt. 7. sz. 1993. p. 279–282.
- [2] BERGERON, Pierre-Olivier: Az Európai Közösség kis- és középvállalkozásokat támogató információs rendszere. = TMT, 40. köt. 6. sz. 1993. p. 227–230., HERGET, Josef: Kis- és középvállalkozások információhasználatának ösztönzése Németországban – az állam támogatási politikájának esélyei. = TMT, 40. köt. 6. sz. 1993. p. 231–236. és FISCHER, Georges: Kis- és középvállalkozások ellátása szakmai információval Franciaországban. = TMT, 40. köt. 6. sz. 1993. p. 237–241.

- [3] CLAUSEN, H.: Üzleti információs szolgáltatások Dániában. (Ref. Roboz Péter) = TMT, 44. köt. 4–5. sz. 1997. p. 191–193.
- [4] BILLÉDI Ferencné: Tájékoztató az MKE vállalkozási információs továbbképző tanfolyamairól. = TMT, 40. köt. 1. sz. 1993. p. 23.
- [5] HUSZÁR Ernőné: Vállalkozási Információs Projekt (VIP). = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1993. április, p. 29–30., Üzlet-e az üzleti információ? = TMT, 41. köt. 1. sz. 1994. p. 3–6. és SZÁNTÓ Péter: Hazai információs szolgáltatások a KKV részére. Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár. = TMT, 40. köt. 6. sz. 1993. p. 253.
- [6] CSABA Gabriella: Vállalkozási Információs Projekt (VIP). = TMT, 40. köt. 3. sz. 1993. p. 124–125.
- [7] Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 40. köt. 6. sz. 1993. p. 225–253.
- [8] Világbanki program – a tankönyvügy és a felsőoktatási könyvtárügy fejlesztésének szolgálatában. = Könyvvilág, 1993. 7. sz. p. 31.
- [9] PÉTERFI Rita: Referenz kérdések vizsgálata közművelődési könyvtárakban. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1996. október, p. 34–43.
- [10] FOLKMANS, A.: Business információk szolgáltatása: kiadványok, online és CD-ROM adatbázisok. (Ref. Roboz Péter) = TMT, 44. köt. 4–5. sz. 1997. p. 188–190., NOVÁK Teréz: Magyarországi cím- és céginformációs adatbázisok. = TMT, 44. köt. 3. sz. 1997. p. 91–101., ROBOZ Péter: Közép- és kelet-európai üzleti online adatbázisok. = TMT, 40. köt. 7. sz. 1993. p. 283–285. és GAAL Ilona: Adatbázisforgalmazók piaca: Bázisszemlélet. = Figyelő, 43. köt. 44. sz. 1999. p. 40–43.
- [11] ROMÁN Zoltán: Az EU adatbázisok és elérésük. = Agrárkönyvtári Hírvilág, 6. köt. 3. sz. 1999. p. 4–8.

Beérkezett: 1999. XII. 14-én.

DVDplus

A német Sonopress cég piacra bocsátotta DVDplus nevű termékét, amely a DVD és a CD előnyeit egyesítő formátum. A DVDplus egyik oldalát egy normál CD foglalja el, amely akár audio-kompaktlemez, akár CD-ROM lehet. Ez lehetővé teszi, hogy egy teljes hangversenyt vegyenek fel videofelvételként a DVD-oldalra, viszont ugyanennek a lemeznek a CD-oldalán audiofelvételtként is meghallgathatják.

További információ: www.sonopress.de

/ASLIB Online and CD Notes, 12. köt. 9. sz. 1999. p. 10./

(R. P.)

A Német Könyvtári Intézet átszervezése

A Német Könyvtári Intézet külkapcsolatokkal foglalkozó irodája 2000. január 1-jével megszűnt. Ezentúl a *Német Könyvtáregyesületek Szövetsége* felelős a projektek finanszírozásáért és megvalósításáért. A Német Könyvtári Intézet végleg 2003-ban zárja be kapuit.

/A German Library Institute körlevele, 1999. december 17./

(V. P. É.)

*It is information and knowledge that matters, not
the medium on which it's delivered. Internet,
Intranet, CD-ROM...
... If we can simply have it in one place.*

information management

IRIS 5

- Organise and Distribute commercially available information from CD-ROM, Intranet or Internet and Web Applications (i.e. SilverPlatter ERL; Dialog@Site)
- 100% CD-ROM to Hard Disk Caching
- Application Publishing to the Web
- Deliver information worldwide utilising Thin-client/Server Technology
- Maintenance made easy with supplied Wizards (IRIS Genie)
- Generate Usage Reports and send them by e-mail directly from IRIS
- Web Interface for Intranet or Internet that can be modified with supplied HTML Editor to represent your brand image.
- Scalable Access Security on user and application level

document management

- Capture and organise documents from any source
- Scan Documents (with/without or partial OCR), Microfilm, Microfiche, Fax, COLD
- Save Word, Excel, HTML files directly from into the Document Management system (supports over 200 different industry standard file formats) using DDE and OLE technology
- Retrieve documents fast (Browse, Variable Query Search; Full text search)
- Web Interface for Intranet and Internet with streaming technology to deliver large documents instantly
- Scalable Access Security on user and document level
- Create Self-contained CD-ROM or virtual IRIS 5 CD-ROM with your documents.

Info Technology Supply Ltd.

Talbot House, 204-226 Imperial Drive,
Harrow, Middlesex, HA2 7HH,
United Kingdom.

Tel: +44 (0) 208 429 3970, +44 (0) 208 429 3034
Fax: +44 (0) 208 429 3642

<http://www.itsitduk.com>

for more info, email: info@itsitduk.com

InfoWare CD/HD™, InfoWare Application Server™, IRIS™ are trademarks of Info Technology Supply Ltd. All other products mentioned are registered trademarks or trademarks of their respective companies.